

GEHEIME STRIJD

C L I F F D E R O U W

KokBoekencentrum Uitgevers – Utrecht

Ontwerp omslag: Shortlife | Peter Kortleve
Lay-out binnenwerk: Crius Group

ISBN 978 90 266 2457 5
ISBN 978 90 266 2458 2 (e-book)
NUR 284
www.kokboekencentrum.nl

© 2021 KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht

Alle rechten voorbehouden

KokBoekencentrum Uitgevers vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

*De hoeven van het paard klaptten op het spoor, de nacht
in. Sidderend van angst zocht ik in het donker om me
heen. De moffen konden van alle kanten komen. We hob-
belden verder. Met geen mogelijkheid kon ik nog terug.*

Deel 1

De test

Hoofdstuk 1

23 mei 1943

Vogels zingen, geiten blaten, kippen tokken. Mijn moeder en mijn zussen, Janna en Ida, staan deze morgen druk te keuvelen. Geen idee waar ze nu weer onenigheid over hebben. Langzaam kom ik uit bed. Vroeger, voordat de Duitsers onze koeien meenamen en mijn oudste broers en zussen nog thuis woonden, was het hier nog drukker. Beneden dwarrelt een zurige melkgeur me vanuit de keuken tegemoet, waardoor mijn neus de andere kant op schiet. Zonnestrallen vallen door het raam op de modderige vloer. Ik kijk naar buiten. Volgens mij wordt het vandaag een mooie dag. Misschien lukt het me om ongezien weg te komen, dan kan ik lekker voetballen in de weilanden met Henri, mijn beste vriend.

Mijn vader loopt in zijn blauwe werkjas de schuur uit, kauwend op een stuk hooi. Dat doet hij tegenwoordig, als we geen geld meer hebben voor tabak. ‘Toon, ik heb een klusje voor je.’ Hij drukt een pakketje in mijn handen. ‘Breng dit naar Karel.’

Het doosje heeft het formaat van een baksteen, al voelt het minder zwaar, en zit het ingepakt met kranten en touw. Mijn vader die iets inpakt voor mijn grote neef Karel, dan moet het wel belangrijk zijn. Ik schud met het pakketje. Het rammelt.

‘Wat is het?’

‘Dichtlaten. Kom straks meteen terug. Je moet met mij het hekwerk van de geiten maken, de kippen voeren en de vloer vegen.’

Het groen streelt mijn ogen, terwijl de glinsteringen van de dauw me plagerig prikkelen. Al honderden keren heb ik de velden in de lente zien stralen en toch blijf ik genieten van hoe de grassprietten dansen in de wind, en hoe de gewassen het landschap doen golven. Nog nooit ben ik bij de open zee geweest, al heb ik van mensen gehoord dat het er zo prachtig is dat het je opzuigt. Alleen kan het niet mooier zijn dan dit, dit moet zeker even intens zijn. Ik stap het pad op, tussen de weilanden door. Gek eigenlijk, hoe alles zo vredig lijkt. De oorlog duurt nu zo’n drie jaar, maar soms lijkt het alsof er nauwelijks iets veranderd is. Zo doe ik nog altijd klusjes en ga ik naar school, mijn zussen verdienen wat bij door kleding te repareren, mijn moeder doet het huishouden, en vader werkt op de boerderij en beunt vaak bij. Meestal hebben we voldoende te eten, alleen ’s winters zitten we weleens met rommelende magen, maar het is hier minder erg dan in de stad. Natuurlijk is er wel veel veranderd de afgelopen tijd. Door de avondklok heb ik een stuk minder contact met vrienden uit het dorp. Maar de dreiging die er altijd hangt, is veruit het ergste. De moffen kunnen zomaar iemand oppakken, zoals ze dat met Joden doen. Het is alsof ik verdwaald ben en ik elk moment een roedel wolven tegen kan komen die me wil verscheuren, hoewel ik gewoon in mijn eigen omgeving loop. Volgens mijn vader moeten we ons gedeisd houden. Lang heb ik hem geloofd, maar inmiddels vind ik dat we ons moeten

verzetten. Misschien moet ik hem dat eens zeggen? De moffen kunnen doen wat ze willen. Wat als wij eens met z'n allen van ons afbijten? Wat als we vechten? De gedachten in mijn hoofd doen mijn vuisten ballen.

'Morgen gaat 't beter, beter, beter. Morgen kijk je iedereen weer vrolijk lachend aan,' zing ik zacht. Het helpt me te kalmeren. Als ik mijn stem vrolijk laat gaan, dan volgt de rest in mij vanzelf. Na de bevrijding zal ik in het stadscafé op de bar klimmen en uit volle borst zingen voor iedereen die het horen wil.

'Toon! Toon! Waar ga je heen?' Henri komt aangerend. Hij woont twee boerderijen verderop. Waarschijnlijk heeft hij uit verveling ons erf in de gaten gehouden en me weg zien gaan.

'Naar Karel!' Ik zwaai met het pakketje.

'Wacht, ik ga mee!'

'Doe rustig...'

Henri's benen ploffen tussen de ongelijke pollen door. Hij is een stuk bonkiger dan ik, hoewel hij vrijwel hetzelfde te eten krijgt.

Maar dan... Henri struikelt en glijdt zo de sloot in. 'Help!' Nog net op tijd grijpt hij zich vast aan de lange grassprietten langs de kant voordat hij helemaal in het water terecht komt.

Ik laat het pakketje vallen en ren naar hem toe. 'Niks doen! Anders breekt het gras.' Ik pak hem bij zijn kraag, laat me achterovervallen en plof op mijn achterste. Henri schuift het land op. Zijn strohaar piekt alle kanten uit, al heeft dat niks met deze valpartij te maken. Hij heeft natte voeten, een vieze broek en een modderige jas, maar die was

al bruin. De dauw dringt door tot mijn billen. Ik sta op.

‘Je lijkt wel een varken dat zojuist zijn modderbad heeft gehad.’

‘Doe maar lollig. Ik dacht dat ik zou verdrinken.’

‘Het water is een meter diep, dus dat kan niet.’

Henri kijkt omlaag en schiet in de lach. ‘Het valt wel mee, inderdaad.’

‘Hoef jij vandaag niet mee te helpen thuis?’

Hij worstelt zich overeind en klopt zijn broek af. ‘De laatste tijd heb ik mijn klusjes expres verknald. Nu heeft mijn vader me minder vaak nodig. Slim toch?’

‘Ja ja, en jij bent net zeker expres uitgegleden?’

‘Als we opschieten, hebben we straks nog tijd over om te voetballen of een lied te schrijven.’

Samen lopen we verder, het bos in.

‘Heb jij de moffen onlangs nog gezien?’ vraag ik.

‘Vorige week, toen ik mee moest naar de stad, voor het laatst. Een mooie officiersauto reed door de straat naar de markt, gevolgd door een rits motoren. De soldaten waren allemaal compleet in uniform en het knallen van de uitlaten maakte dat iedereen naar ze omkeek.’

Die moffen moeten zich altijd zo overdreven laten gelden, denk ik geïrriteerd.

Henri praat verder over de Duitsers. Vol bewondering vertelt hij over snelle gevechtsvliegtuigen en sterke tanks.

Ik vind het stuk voor stuk walgelijke moordwapens.

De bomen houden op en we komen aan bij een open plek, daar wonen Karel en Rosa. Ik hoor het geluid van een zaag, dat zal Karel wel zijn. Rosa zwaait naar ons door het keukenraam. Enthousiast zwaai ik terug. Voorzichtig buigt ze zich voorover, met een hand op haar buik om de

baby te beschermen. Haar rode haar heeft ze strak ingevlochten. Op haar appelwangen ligt een rossige gloed. Ze ziet er prachtig uit.

‘Weet Karel dat je verliefd bent op zijn vrouw?’

‘Serieus nu,’ snauw ik naar Henri. Met de borst vooruit en uiterst kalm, zoals soldaten dat doen, loop ik richting de schuur. Henri volgt me. Het roetsjen van ijzeren tanden op hout klinkt dichterbij. Ondanks de oproep van een paar weken geleden voor Nederlandse jongemannen om in Duitse fabrieken te gaan werken, staat de grote schuurdeur wagenwijd open. Karel zaagt een stuk hout met ferme haken doormidden. Hij lijkt zich allerm minst zorgen te maken om opgepakt te worden. Trouwens, wat willen de moffen doen? Eén bonk spieren is hij, opgebouwd door voldoende voedsel en harde arbeid. Ik zou best op hem willen lijken.

‘Karel?’ vraag ik zacht.

De zaag zeurt door.

Hij heeft mijn zachte jongensstem niet gehoord. Ik schraap mijn keel.

‘Karel!’

Nu hoort hij mij wel, het zagen stopt en hij kijkt verast op.

‘Toon en zijn maatje, waar heb ik jullie bezoek aan te danken?’ Zijn gezicht zit onder het zaagsel en zijn zandblonde kuif krult omhoog.

‘Ik heb iets voor je, van mijn vader.’

‘Aan jou heb ik tenminste wat, Toon.’

Karel pakt het pakketje aan.

‘Wat zit erin?’

Hij kijkt me aan met een diepe frons op zijn voorhoofd.

‘Wat is er zo belangrijk dat ik het niet mag weten?’

‘Oké, ik zal het je laten zien. Alleen jij blijft hier, makertje.’ Karel gebaart dat Henri moet blijven staan. Die doet als een trouwe hond braaf wat de baas hem opdraagt.

Karel loopt met me richting de dijk. Met in zijn hand het pakketje dat steeds vlugger rammelt. Ik voel de opwindingsopborrelen. Wat zal het zijn? En waarom mag Henri niet mee?

Karel wijst naar een pas uitgegraven gat.

‘Ga er eens in.’

Ik laat me in het gat zakken. Het is fris binnen. Ik ga op mijn hurken zitten en tuur het donker in. Stiekem had ik meer verwacht: een nieuw geweer of een landkaart met een aanvalsplan ofzo.

‘Wat is dit?’

‘Denk je dat je een man bent? Ik bedoel, mans genoeg om een geheim te bewaren?’

‘Ja, Karel. Dat ben ik. Zeker weten.’

‘Je mag dit aan niemand vertellen. Dit is een bunker om in onder te duiken en om eten in te bewaren. Net als de afgelopen jaren kan het ook nu niet lang meer duren voordat de moffen hier zijn om onze grote oogst van ons af te pakken.’

‘Denk je echt dat ze opnieuw onze hele voedselvoorraad in beslag willen nemen?’

‘Het zijn duivels, Toon.’ Karels zware stem trilt. ‘Luister, we hebben niet veel op het platteland, maar gelukkig hebben we altijd nog ons eigen land, onze eigen vrouwen en kinderen, en wat te vreten. Daar moeten we voor blijven vechten.’

Karel klinkt strijdlustig en zwaarmoedig tegelijk. Toch begrijp ik zijn angst niet helemaal. Iemand die zulke slim-

migheden kan bedenken, hoeft volgens mij nergens bang voor te zijn.

‘Hoe weet je dit allemaal?’

‘Ik ga naar verzetsbijeenkomsten in de stad. Daar komen mannen samen om plannen te maken. Toen de oorlog begon, was ik te laat om mee te vechten. Maar binnenkort krijg ik de kans om mee te helpen er een einde aan te maken, dat voel ik.’

Mijn blik glijdt over zijn sterke lijf. Met mannen zoals hij is het onmogelijk om de oorlog te verliezen.

‘Wat zit er in het pakketje?’

‘Scharnieren. Ik ben een luik aan het zagen. Dat leg ik straks over het gat, bedekt met gras. Het luik zet ik dan vast aan deze steunbalk, snap je?’

Ik knik met een strak gezicht, ondanks dat ik geen idee heb van wat hij bedoelt. Ik wil natuurlijk niet als een groentje overkomen.

‘Toon, de verzetsstrijders willen dat ik ga opereren vanuit ons dorp. Ik zoek nog iemand die mij hierbij kan helpen. Zou jij dat willen? En kan ik jou vertrouwen?’

Karel kijkt me indringend aan, alsof hij probeert te zien wat er in me omgaat.

‘Ja, dat wil ik, Karel. Je kunt van mij op aan.’

‘Weet je het zeker, Toon? Besef je wel dat het gevaarlijk kan worden? Dat je je leven op het spel zet?’

‘Ik kan wel tegen wat gevaar,’ zeg ik kalm.

‘Oké, dan!’ Karel geeft me een klap op mijn schouder. ‘Kom de komende tijd vaker langs, dan houd ik je op de hoogte van de plannen.’

Vanaf nu ben ik geen slappe meeloper meer. Ik ben een verzetsstrijder.

We lopen terug. Wanneer ik Henri zie staan, voel ik opeens een grotere afstand tussen ons.

‘Niks zeggen tegen dat vriendje van je, hè,’ fluistert Karel.

Ik schud mijn hoofd.

‘Wat wilde Karel van jou?’

‘Dat mag ik niet zeggen.’

‘Ah, kom op. Ik ben je beste vriend.’

‘Dat is een geheim tussen hem en mij.’

‘Toon, doe niet zo flauw.’ Henri kijkt me serieus aan. Zijn blik brengt mij aan het twijfelen. Op zich mag hij het van mij best weten, alleen het kan gewoon niet. Karel moet me kunnen vertrouwen.

‘Sorry. Ik heb beloofd niets te zeggen.’

‘Oké. Als je zo doet, ga ik liever mijn vader helpen.’ Henri hobbelt weg.

Ik snuif de dennengeur in me op en laat hem gaan. Na een dag thuis vervelen, is het morgen vast weer oké tussen ons.

In de schuur zie ik hoe mijn vader het gereedschap dat aan de muur hangt, bestudeert. Hij pakt de rubberen hamer.

‘Eindelijk, daar ben je. Meekomen. We moeten het hekwerk van de geiten maken.’

Ik sjok achter hem aan. Het hek maken, is dat nou zo belangrijk? Het is oorlog. Ons voorbereiden op de moffen die komen, dat is belangrijk.

‘Kijk. Hier ligt de eerste plat.’ Mijn vader zet het paaltje rechtop en hamert hem terug de grond in. Ik veeg het zand ertegen, stamp het aan en nagel het loshangende draad vast.

Zo doen we de volgende en de volgende, en werken we de gehele omheining af.

‘Pap, mag ik een gat graven?’

‘Waarvoor?’ Mijn vader kijkt me argwanend aan.

‘Gewoon.’

‘Luister Toon, die moffen kunnen wij nooit aan. We moeten op de Engelsen en de Amerikanen wachten.’

‘Dat zeg jij. We kunnen de moffen toch dwarszitten?!’

‘Je hebt geen idee waar je het over hebt, jongen! En je laat het uit je hoofd om mee te doen met die ondergrondse praktijken. Dat kan ons allemaal de kop kosten. Ga de kippen voeren en de vloer vegen!’

Ik stampvoet naar de schuur. Het stoom komt uit mijn oren. Die vent snapt er niks van! Helemaal niks!

‘Eigenwijs jong!’ roept mijn vader me nog na.